	ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка Ул. Младена Стојановића бр. 18, Градишка			ПР-ДЗ-025
	<i>Информисани пристанак пацијента</i>			
Страна 1 од 6	Издање: прво	Важи од: 15.10.2013.	Одобрио Др Тихомир Михајловић, директор	Копија број Е

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ

1.1. Предмет процедуре

Сврха овог документа је да опише поступање здравствених радника приликом обезбјеђивања информисаног пристанка пацијента за спровођење медицинског третмана у ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка .

1.2. Подручје примјене

Ову процедуру примјењују здравствени радници и здравствени сарадници у свим медицинским службама Дома здравља Градишка.

1.3. Надлежности за примјену

За обезбјеђивање досљедне примјене овог документа у ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка одговоран је директор, док су за примјену у свакој од служби одговорни начелници служби.

1.4. Искључења

Ова процедура не примјењује се у Центру за ментално здравље. Умјесто ње, примјењују се процедуре *ПР-М-030 Процедура о поступку са пацијентима који одбијају одређени третман*

2. ВЕЗА СА ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

2.1. Референтни документи

- Закон о здравственој заштити,
- Стандарди за сертификацију за домове здравља у Републици Српској,
- Политика унапређивања квалитета и сигурности здравствене заштите у Републици Српској.

2.2. Остали документи

- Акредитациони стандарди за центре за рехабилитацију у заједници,
- Акредитациони стандарди за центре за ментално здравље,
- Акредитациони стандарди за амбуланте/тимове породичне медицине.

3. ТЕРМИНИ И СКРАЋЕНИЦЕ

3.1. Термини

Информисани пристанак: Пристанак пацијента да се подвргне предложеном медицинском третману који се даје на основу информација здравствених радника о природи предложеног третмана и укљученим ризицима. Пристанак треба бити дат слободно, добровољно и на основу пуне информисаности пацијента. Информације потребне за давање пристанка укључују природу здравственог стања пацијента, опције и могуће третмане, могуће ризике, нежељене ефекте и користи од предложеног третмана.

	Страна 2 од 6	Издање:	Важи од:	ПР-ДЗ-025
		прво	15.10.2013.	

Законски заступник: родитељ/старатељ (када су у питању дјеца), односно особа коју је одредио суд или други надлежни правни орган да буде старатељ или заступник пацијента.

3.2. Скраћенице

Нема

4. ОПИС ПРОЦЕСА

4.1. Општи принципи

Информисање и укључивање корисника и јачање њихових капацитета за преузимање одговорности за своје здравље, представља једну од кључних полуга у свеобухватном унапређењу квалитета здравствене заштите.

У ЈЗУ“Дом здравља“ Градишка све активности, везане за пацијенте и њихово ментално и физичко здравље, обављају се уз њихов информисани пристанак. Добијање информисаног пристанка пацијената у складу је са стратешким одређењима установе и здравственог система да се корисници што квалитетније и садржајније укључе у све аспекте доношења одлука о сопственом здрављу. Питање информисаног пристанка корисника тиче се два кључна етичка принципа - аутономије пацијената и чињења добра за њихово здравље.

Адекватним информисањем пацијената и прибављањем информисаног пристанка од пацијената, дом здравља жели:

- обезбиједити поштовање права сваке особе да одлучује о сопственом тијелу и здрављу,
- побољшати исход по здравље пацијената, путем бољег разумијевања и боље сарадње између здравствених радника и пацијената
- осигурати правну заштиту дома здравља у случајевима тужби пацијената због нарушавања здравља (уколико није претходно добијен пристанак) или због немара и грешке (када је пристанак дат на основу неадекватних информација).

Приликом прибављања информисаног пристанка пацијента здравствени радници и здравствени сарадници обавезни су да поштују следеће принципе:

- *аутономија уз адекватне информације:* пацијенти имају право да самостално доносе одлуке о дијагностици и третману и стога им се требају дати адекватне информације на основу којих могу да донесу добре одлуке;
- *компетентност:* пристанак је валидан само онда када је пацијент способан да разумије објашњења и на основу тога да сагласност;
- *фокус на пацијента:* све информације пацијентима дају се на одговарајући начин и у складу с пацијентовим окружењем, личношћу, очекивањима, страховима, вјеровањима, вриједностима и културолошким карактеристикама;
- *добровољност:* пацијент има пуну слободу да прихвати или одбије савјете и приједлоге здравствених радника и сарадника, при чему не смије бити никаквог присиљавања, принуде или осуђивања;
- *искреност:* подржава се искрена, отворена и поштена размјена информација између пацијената и здравствених радника и
- *континуитет и динамичност процеса:* пацијенти могу да промијене своју одлуку и послје почетка поступка и да одустану од третмана на који су претходно пристали.

	Страна 3 од 6	Издање:	Важи од:	ПР-ДЗ-025
		прво	15.10.2013.	

4.2. Информисање пацијената о дијагностичким и терапеутским могућностима

Након што је пацијент саопштио своје разлоге за долазак у дом здравља и своја очекивања и након почетне процјене његових здравствених проблема, здравствени радник треба пацијенту пружити јасне и комплетне информације о сврси, важности, користима и ризицима предложене претраге или третмана. Информације морају бити пружене на начин који осигурава да пацијент може на основу њих донијети одлуку о свом даљем лијечењу.

Ове информације се дају усмено, а требају обухватити:

- опис здравственог стања пацијента,
- предложене дијагностичке и терапијске поступке (опис и циљ поступака),
- какве користи пацијент може очекивати и колико је вјероватно да тако и буде,
- какви реални ризици постоје (укључујући и нежељена дејства лијекова),
- ко ће бити укључен у дијагностичке процедуре, или у лијечење,
- друге могућности, укључујући и то да никаква интервенција није потребна, или да није могућа,
- потребно вријеме и трошкове.

Након информисања пацијента, односно члана породице, надлежни доктор у медицинску документацију уноси забиљешку о томе да је дао адекватну информацију о сврси, важностима, користима и ризицима предложених претрага и третмана. Да би се осигурало да пацијенти разумију пружене информације, здравствени радници треба да воде рачуна о старости, образовању и емоционалном стању пацијента, тако што ће:

- користити језик и изразе које пацијент може да разумије,
- дозволити пацијентима да постављају питања и охрабрити их да то чине,
- поновити информације када је то неопходно,
- дати времена пацијенту да донесе одлуку.

Ако пацијент не познаје језике који су у службеној употреби у Републици Српској, дом здравља му може обезбиједити преводиоца, а ако је пацијент глухонијем може му се обезбиједити тумач. Трошкове ангажовања преводиоца или тумача сноси пацијент.

4.3. Обезбјеђивање пристанка пацијента

4.3.1. Подразумијевани пристанак пацијента

Пристанак пацијента може бити подразумеван или исказан усмено и/или писмено.

Сматра се да је пацијент самим заказивањем прегледа и доласком у дом здравља прихватио искрено и тачно дати информације о свом здравственом стању. Такође се сматра да је самим доласком у одређену службу дома здравља прихватио све врсте прегледа и неинвазивних дијагностичких процедура (нпр. отоскопија, ЕКГ, неуролошки преглед), које се рутински обављају у тој служби и које не укључују посебан ризик.

Хитни медицински третман предузима се над пацијентом и без његове сагласности, ако је витално угрожен и без свијести или из других разлога није у стању да саопшти свој пристанак.

	Страна 4 од 6	Издање:	Важи од:	ПР-ДЗ-025
		прво	15.10.2013.	

4.3.2. Усмени пристанак пацијента

Од пацијената се тражи усмена сагласност за извођење рутинских минимално инвазивних дијагностичких или терапијских поступака (нпр. венепункција, парентерална апликација терапије, вађење крви из прста или уха, апликација локалног анестетика, рутинска екстракција зуба, испирање уха, дигиторектални преглед). Усмени пристанак пацијента тражи здравствени радник, непосредно прије извођења одређеног поступка или у вријеме упућивања на њега, али након што је пацијента адекватно информисао о сврси, важности, користима и ризицима предложене претраге или третмана.

4.3.3. Писмени информисани пристанак пацијента

За следеће интервенције и ситуације је потребно да постоји потписани пристанак пацијента, који се даје на обрасцу *ОБ-ДЗ-013 Сагласност за медицински третман*:

- Вађење здравих сталних зуба, које индикује специјалиста ортопедије вилица (сагласност се потписује код специјалисте ортопедије вилица);
- У свим ситуацијама када се фотографише лице пацијента, или се на неки други начин недвосмислено открива његов идентитет и тиме нарушава приватност (сагласност се потписује код надлежног доктора у служби у којој се врши фотографисање).

Писани информисани пристанак за пунољетне пацијенте даје сам пацијент или лице које је пацијент писмено именовано и овластио да може дати пристанак у његово име.

Писани информисани пристанак за малољетног пацијента даје родитељ, пунољетни брат или сестра, законски заступник или старалац.

Писани информисани пристанак за лице лишено пословне способности даје законски заступник или старалац.

Информисани пристанак од пацијента се тражи непосредно пред извођење дијагностичког или терапијског поступка. Једном дата сагласност вриједи до завршетка поступка за који је пристанак дат или док је пацијент не опозове писменим путем. Потписана *Сагласност за медицински третман* чува се у здравственом картону, гдје га улаже медицинска/стоматолошка сестра.

4.3.4. Пројена способности пацијената да дају информисан пристанак

Када уочи да постоји потреба за добијањем информисаног пристанка, здравствени радник треба процијенити:

- да ли је пацијент способан да разумије и запамти дате информације (послије разговора може да постави питања пацијенту да он објасни како разумије своје здравствено стање) и
- да ли је пацијент способан да анализира добијене информације и донесе потребне одлуке (може да провјери да ли је пацијент способан да упореди понуђене могућности и процијени ризике у вези са тим могућностима).

Када сматра да постоји потреба за проценом способности пацијента за давање информисаног пристанка, своје мишљење здравствени радник биљежи у здравствени картон.

	Страна 5 од 6	Издање:	Важи од:	ПР-ДЗ-025
		прво	15.10.2013.	

4.4. Поступак код одбијања предложеног медицинског третмана

Пацијент има право да одбије предложени медицински третман, чак и у случају када се њиме спасава или одржава његов живот. Надлежни доктор обавезан је да пацијенту укаже на посљедице његове одлуке о одбијању предложеног медицинског третмана.

У случајевима када пацијент одбије предложени медицински третман, надлежни доктор од пацијента тражи писану изјаву о одбијању и забиљешку о томе уноси у здравствени картон пацијента. Писану изјаву о одбијању третмана пацијент даје код надлежног доктора, а изјава се чува у здравственом картону . Свака таква писана изјава треба да садржи:

- основне идентификационе податке о пацијенту,
- основне идентификационе податке о надлежном доктору,
- информацију да је пацијенту предочен кратак опис и важност предложеног третмана,
- јасан исказ пацијента о својевољном одбијању предложеног третмана.

Писана изјава о одбијању третмана се обавезно тражи у сљедећим ситуацијама:

- приликом примјене парентералне терапије

Ако пацијент одбије да да писану изјаву о одбијању предложеног третмана, надлежни доктор сачињава службену забиљешку, коју осим њега потписују још два здравствена радника. У датирану службену забиљешку се уносе подаци о здравственом стању пацијента, информацијама које су дате пацијенту, предложеном медицинском третману и разлозима које је пацијент навео приликом одбијања третмана. Ова службена забиљешка чува се у здравственом картону.

Изузетно, ако доктор није у могућности да обезбиједи потписе још два здравствена радника, у службеној забиљешци ће навести детаљне податке о тачном времену и околностима под којима је пацијент одбио третман. Додатно, доктор ће о овоме обавијестити свог надређеног руководиоца и директора дома здравља, чим то буде било могуће.

У случајевима када надлежни доктор сматра да законски заступник пацијента одбијањем третмана не поступа у најбољем интересу дјетета или лица лишеног пословне способности, обавезан је да о томе одмах обавијести орган старатељства.

5. ПРИЛОЗИ И ОБРАСЦИ

5.1. Прилози

Нема.

5.2. Обрасци

- ОБ-ДЗ-013 Сагласност за медицински третман.

	Страна 6 од 6	Издање:	Важи од:	ПР-ДЗ-025
		прво	15.10.2013.	

6. ЗАПИСИ

Назив документа	Ознака обрасца	Документ формира	Број примјерака	Рок чувања	Мјесто чувања	Евидентирање
Сагласност за медицински третман	ОБ-ДЗ-013	Ординирајући доктор или стоматолог	1	Трајно	Здравствени картон	-
Изјава пацијента о одбијању предложеног медицинског третмана		Ординирајући доктор или стоматолог	1	Трајно	Здравствени картон	Дјеловодни протокол
Службена забиљешка о одбијању предложеног медицинског третмана		Надлежни доктор	1	Трајно	Архива	Дјеловодни протокол